

HET 28ste CPN-CONGRES: EMOTIES OM VERNIEUWING

1. Op 26, 27 en 28 november jl. werd het 28ste congres van de CPN gehouden. Het congres vond plaats in een periode waarin binnen de CPN volop gediscussieerd wordt over de fundamentele grondslag van deze partij. In het verlengde van deze discussies zijn binnen de CPN vleugels ontstaan, die, uitgaande van volstrekt tegengestelde opvattingen, elkaar fel bestrijden. Teneinde de eenheid in de partij zoveel mogelijk te handhaven had de partijleiding aanvankelijk congresstellingen geformuleerd, die noch een keuze betekenden voor de vernieuwingsgezinde vleugels, noch voor de orthodoxe vleugel. De poging om op deze wijze de meningsverschillen nog te overbruggen, bleek echter tot mislukken gedoemd. Zowel vanuit de vernieuwingsgezinde vleugels als vanuit de orthodox ingestelde vleugel werd een groot aantal wijzigingsvoorstellen op de congresresolutie ingediend. Deze wijzigingsvoorstellen werden door het partijbestuur gerangschikt rond zogenaamde beslispunten. De mogelijke alternatieven werden bovendien voorzien van een pre-advies van het partijbestuur.

2. Voor het eerst in de na-oorlogse geschiedenis van de CPN moest een congres derhalve tot echte keuzen geraken. Vrijwel geheel overeenkomstig de voorstellen vanuit de vernieuwingsgezinde vleugels stelde het congres o.a. vast dat

- de vrouwenstrijd géén onderdeel is van een klassenstrijd die eerst gewonnen moet worden;
- de CPN zich meer democratische procedures moet aanmeten dan die welke voortvloeien uit het democratisch-centralisme;
- het dagblad "De Waarheid" een breder draagvlak moet hebben dan alleen de CPN;
- de Sowjet-Unie niet automatisch en van nature een bondgenoot is in de strijd tegen bewapening en oorlogsgevaar;

- de CPN niet streeft naar versterking van de contacten met zusterpartijen op grondslag van het marxisme-leninisme, maar juist solidair moet zijn met bewegingen als Charta en Solidarinosc.

Een voorstel vanuit een der vernieuwingsgezinde vleugels om initiatieven te nemen de verdeeldheid van links op te heffen, d.w.z. het bestaan van de eigen partij ter discussie te stellen kreeg geen meerderheid. De discussies rond dit onderwerp en rond het geschrift "De CPN in de oorlog" verwekten bij de deelnemers vele en tegengestelde emoties. Terwijl vertegenwoordigers van de vernieuwingsgezinde vleugels elkaar uitbundig feliciteerden met een aangenomen tekst m.b.t. rehabilitatie van vroegere partijgenoten, kwamen andere partijgenoten haast tot een woedeuitbarsting.

3. De overheersende invloed van de vernieuwingsgezinde vleugels op het congres kwam ook tot uiting in de verkiezing van een nieuw partijbestuur. Het aantal leden van het partijbestuur werd teruggebracht van 73 tot 55. In het partijbestuur werden 31 leden van het oude partijbestuur gekozen, zodat 42 partijbestuursleden niet herkozen zijn. Het betreft hier in overgrote meerderheid personen met een orthodox-communistische instelling en (vaak) een zeer lange staat van dienst.

De nieuw gekozenen behoren in meerderheid tot de vernieuwingsgezinde vleugels. Sommigen van hen hadden zich tot vlak voor het congres niet boven het afdelingsniveau gemanifesteerd. In het nieuwe partijbestuur hebben de vernieuwingsgezinde vleugels zich verzekerd van bijna de helft van de zetels. De orthodoxe vleugel zag haar invloed gereduceerd tot ongeveer een vierde van het aantal zetels.

Het Amsterdamse district is zwaar oververtegenwoordigd in het partijbestuur en levert 29 van de 55 partijbestuurders.

4. De besluitvorming op het congres heeft niet bijgedragen aan het herstel van meer normale verhoudingen tussen de verschillende vleugels in de CPN. Integendeel: verdere polarisatie en escalatie van de partijstrijd lijkt door het congres te zijn bevorderd. Hoewel het wat speculatief is de verdere ontwikkelingen te voorspellen, kan toch vastgesteld worden dat het aantal opties beperkt is geworden:

- een voortzetting van de interne partijstrijd tot aan het bijzondere congres ter vaststelling van het beginselprogram (eind 1983) waarna een afscheiding tussen de vleugels zal kunnen plaatsvinden (uittreding orthodoxen?);
- een voortgaande desintegratie van de CPN (die in één jaar tijd al 2000 leden verloor), welke het functioneren en de financiële positie van de partij én van het dagblad "De Waarheid" bedreigt, i.c. door het uittreden van orthodox ingestelde CPN-leden;
- een proces tot verzelfstandiging van (gedeelten) van partijdistricten, welke bekend staan als orthodoxe bolwerken, zoals Groningen, Noord-Holland-Noord en Rotterdam.

Het nu gekozen partijbestuur lijkt weinig mogelijkheden te hebben om tot een beheersing en regulatie van de ontwikkelingen te geraken. Voor de toekomst van de CPN zal het optreden van bestuurders van de aan de partij verbonden instellingen en bedrijven beslissend kunnen zijn. Verreweg de belangrijkste instelling is de "Stichting ter bevordering van de pers van de Nederlandse arbeidersklasse" (BEPENAK), welke de voornaamste eigendommen van de partij beheert. Het bestuur van deze Stichting bestaat geheel uit orthodox ingestelde communisten. Tekenend voor de situatie is wellicht dat een grote minderheid in het Stichtingsbestuur thans geen deel meer uitmaakt van het partijbestuur van de CPN.

3 december 1982